

PRESAHY JAVORNÍCKEHO DEDIČSTVA MIEST BYTČA A KAROLINKA

*Bytča a Karolinka
v premenách času*

INTERREG V-A
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ REPUBLIKA

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA
SPOLOČNE BEZ HRANÍC

ŽILINSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

FOND MALÝCH PROJEKTOV

Úvod

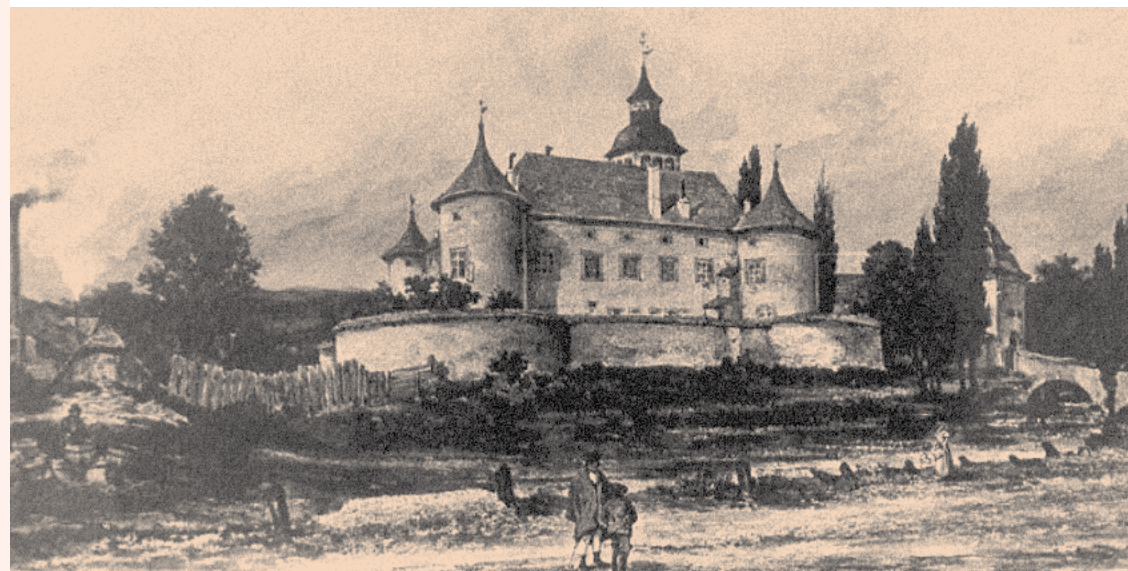
Bytča a Karolinka sú dlhoročnými priateľskými mestami na pohraničí severozápadnej hranice Slovenska a Česka. Obe mestá majú veľký potenciál pritiahnúť turistov k ich návšteve. Destinácie sa vyznačujú bohatým kultúrnym aj prírodným dedičstvom. Či už sú to renesančné pamiatky Bytče alebo sklárska história mesta Karolinka. V neposlednom rade aj množstvo nádherných prírodných úkazov v okolí jedného aj druhého regiónu.

Cieľom projektu pod názvom **„Presahy javornického dedičstva miest Bytča a Karolinka“** je spoločná propagácia oboch regiónov prostredníctvom nových printových výstupov alebo revitalizáciou webov. Nemenej dôležitým výstupom bol komplexný prístup k danej problematike, ktorý je riešený v koncepte destinačného manažmentu.

Publikácia s podtitulom **„Bytča a Karolinka v premenách času“** je tiež aktivita spomínaného projektu. Prináša sentimentálne návraty na miesta, ktoré patria do kultúrneho a prírodného vena partnerských samospráv. Mnohé historické pohľadnice pochádzajú až z 19. storočia.

Publikácia prináša aj pohľady na zrekonštruované objekty a priestory, ktoré sú mladšieho dátá. Ich revitalizácia však prispela ku skvalitneniu života rôznych cieľových skupín miest.

Historické pohľadnice pochádzajú zo súkromných zbierok. Publikácia čerpá aj z fotografických materiálov mesta Bytča a Karolinka.

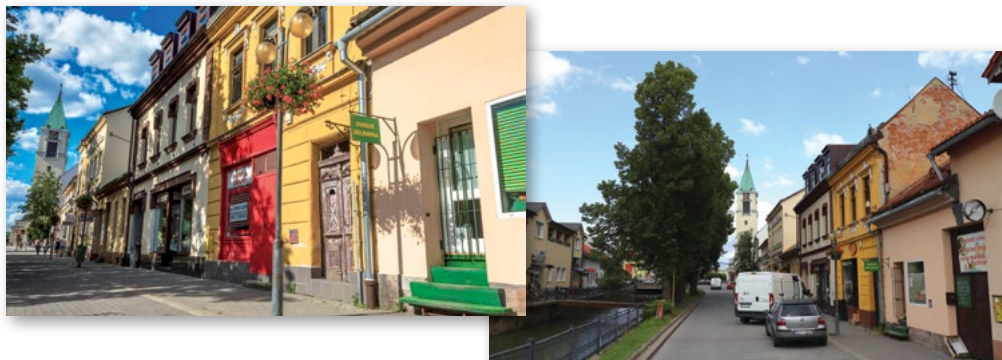
Námestie Slovenskej republiky

Začneme srdcom Bytče – Námestím Slovenskej republiky. Centrum Bytče je známe svojím atypickým námestím. Rozdelené je do štyroch trojuholníkov. Unikátne je aj v tom, že cez námestie preteká regulovaný vodný tok, ktorý dlhé roky slúži ako vodný revír. Pred 10 rokmi námestie v Bytči prešlo komplexnou obnovou, ktorá sa týkala rekonštrukcie ciest a chodníkov, rieky Petrovička, vybudovaním oddychovej zóny pri soche sv. Jána Nepomuckého. Oddychová zóna sa stala obľúbeným miestom stretávania sa miestnych obyvateľov, ale aj návštevníkov mesta.

Ulička

Od námestia pokračujeme smerom k najvýznamnejším kultúrnym pamiatkam Bytče. Prejsť musíme takzvanou Uličkou. Ulička je zaujímavá radom malebných domčekov s fasádami z rôznych období. Je pomenovaná po významnej bytčianskej rodáčke a spisovateľke Sidónii Sakalovej.

A takto vyzeralo námestie

kedysi...

V minulosti pozostávalo z prízemnej a len výnimočne z poschodovej radovej zástavby. V pozadí je vidieť dnes už neexistujúcu zvoniu (pri Kostole všetkých svätých). Renesančná zvonica mala štvorcový pôdorys a výrazné zvukové otvory vo forme trojitej arkády s polkruhovým ukončením na všetky svetové strany. Zvonica musela byť v 40. rokoch minulého storočia kvôli rozširujúcej sa ceste asanovaná.

A takto vyzerala Ulička

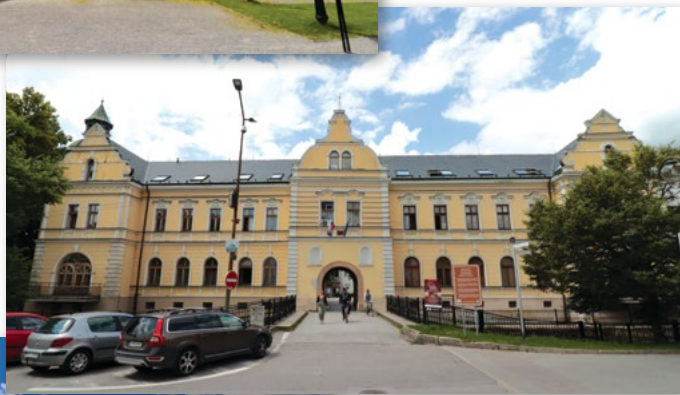
kedysi...

Vznikla v 16. storočí ako poddanská osada severne od kaštiela. Bývali na nej zámočníci a remeselníci. V 18. storočí bola vyňatá zo správy mesta a mala vlastného richtára.

Areál bytčianskeho kaštieľa

Blížime sa k renesančným skvostom architektúry Bytče. Bytčiansky kaštieľ nik domáci nenazve inak ako zámok. Pôvodne to však bol vodný obranný hrad, ktorý zmenil svoju fasádu do renesančnej podoby za čias rodu Turzovcov. Do nádvorja sa vstupuje cez kamenný most a polkruhovo zaklenutú bránu. Monumentálna poschodová stavba kaštieľa štvorcového tvaru zaujme mnohými architektonickými detailmi.

A takto vyzeral kaštieľ

keďysi...

Areál kaštieľa pozostáva z renesančného paláca, Sobášneho paláca, z hospodárskych a obytných budov v opevnení. V súčasnosti je kaštieľ majetkom štátu. Od roku 1955 tu sídli Štátny archív. V archíve sa nachádzajú napríklad písomnosti zo súdneho procesu s Jurajom Jánošíkom.

Sobášny palác

V areáli bytčianskeho kaštieľa sa nachádza unikátna stavba, jediná svojho druhu v Európe. Juraj Turzo, otec siedmich dcér, dal pre potreby ich svadieb postaviť nádherný architektonický skvost. Špeciálny a monofunkčný účel paláca, a to svadobné hostiny Turzových dcér, dal aj pomenovanie stavbe. Sobášny alebo Svadobný palác.

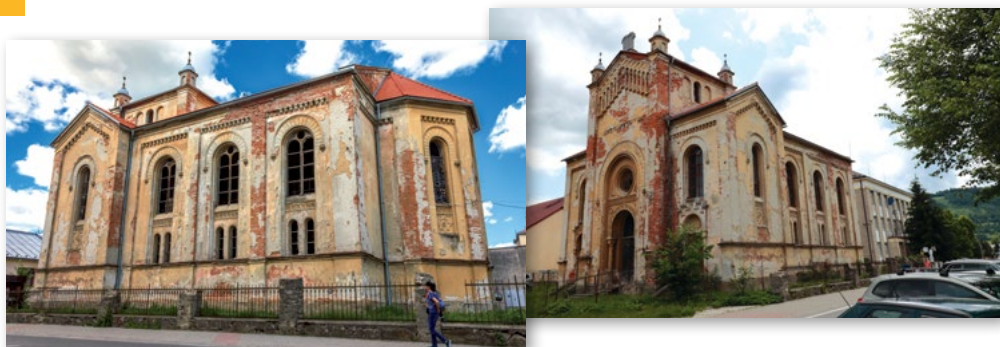
A takto vyzeral Sobášny palác *keďsi...*

Od roku 1970 je palác vyhlásený za Národnú kultúrnu pamiatku. Komplexná rekonštrukcia v rokoch 2008 – 2009 prinavrátila krásu tejto unikátnej renesančnej pamiatke. V súčasnosti je správcom paláca Považské múzeum v Žiline a slúži hlavne na výstavné účely a rôzne kultúrne podujatia.

Synagóga

Ostávame v blízkosti krásnych renesančných pamiatok v Bytči. Neďaleko sa nachádza nádherná synagóga. Murovaná stavba synagógy stála v Bytči už v roku 1801. Súčasná novorománska podoba je výsledkom aktivít Židovskej náboženskej obce z konca 19. a začiatku 20. storočia. Postaviť ju dal barón Popper a situovaná je medzi pivovarom a zámockým areálom. Počas druhej svetovej vojny bola vyplienená a slúžila aj ako sklad. Za socializmu napríklad ako skladisko nábytku, hnojiva, stajne pre kone, čo sa značne podpísalo pod jej biedny stav.

Oddychová zóna Kaplnka

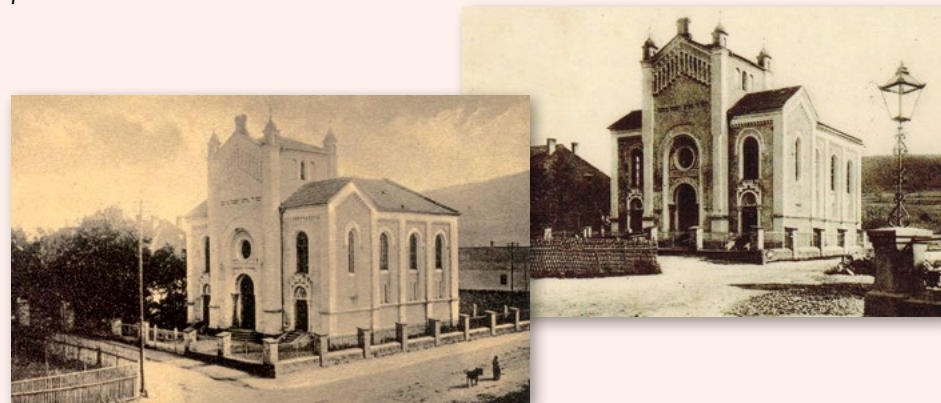
Oddychová zóna „Na Kaplnke“ je obľúbeným rekreačným a športovým miestom pre obyvateľov Bytče. Jej pomenovanie pochádza od kaplnky, ktorá tu v minulosti stála, ale musela ustúpiť výstavbe Hričovského derivačného kanála. Kedysi ju navštevovali pútnici, pretože prameň, ktorý tam tečie, sa pripisovali zázračné vlastnosti. Údajne tam voda nezamrzala ani v najtuhších mrazoch a vraj bola aj liečivá (hojila očné choroby a otvorené rany).

A takto vyzerala synagóga

kedysi...

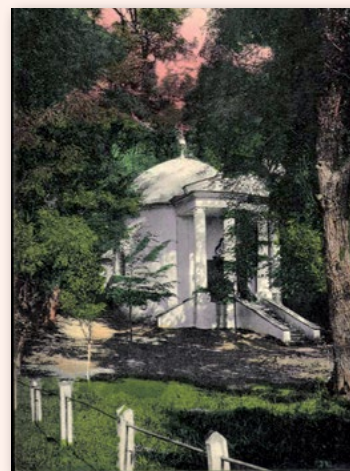
V súčasnosti patrí synagóga do správy OZ na záchranu bytčianskej synagógy, ktoré pripravuje ďalšie kroky na jej záchranu a revitalizáciu. Občasne slúži na kultúrne účely a do budúcnosti by mala byť využívaná ako kultúrny priestor, galéria, múzeum či komunitný priestor.

A takto vyzerala kaplnka

kedysi...

Ku kaplnkám prichádzali pútnici nielen z Bytče, ale aj zo širokého okolia. Púte sa konali štyrikrát do roka. Najviac pútnikov prichádzalo na sviatok Narodenia Panny Márie a na Svätodušný pondelok. Ich počet sa odhadoval na 5 000 až 7 000 ročne. Osud kaplniek bol naplno spečatený v roku 1963, keď sa rozhodlo o projektovaní a budovaní derivačného kanála, priamo cez areál kaplniek.

Sokolovňa (staré kino)

Za pivovarom sa nachádza bývalá Sokolovňa, ktorú postavila Telovýchovná jednota Sokol v roku 1930. Tento spolok zanechal významnú kultúrnu stopu v novodobých dejinách Bytče. V roku 1921 členovia Sokola nacvičili Mahenovu hru Jánošík, v ktorej účinkovalo asi 70 ochotníkov a mala veľký úspech. Samotná budova pozostávala z telocvične, divadelnej sály a kina. V súčasnosti má budova komerčné využitie.

Sokolovňa *kedysi...*

Poliklinika

Budova polikliniky sídli na ulici Sidónie Sakalovej. V 30. rokoch 20. storočia tu sídlil Okresný úrad. Taktiež tu mala sídlo polícia a iné úrady. V súčasnosti poliklinika poskytuje zdravotnú starostlivosť v rôznych lekárskech odboroch pre pacientov z Bytče a okolia.

Poliklinika *kedysi...*

Štátna meštianska škola

ZŠ Eliáša Lániho je významná historická budova v Bytči. Vznikla v roku 1928 ako Štátna meštianska škola pri príležitosti 10. výročia vzniku Československa. Projekt stavby zrealizoval Ing. arch. Peter Kropáček z Prahy. Prvý školský rok sa začal 1. septembra 1928. V tomto roku školu navštevovalo 258 žiakov. V súčasnosti jej zriaďovateľom je mesto Bytča.

Škola *kedysi...*

Pohorie Javorníkov

Bytču a Bytčiansku kotlinu zo západnej strany lemuje pohorie Javorníkov. Pohorie je z oboch strán hraníc navštevované práve pre rekreáciu. Náučné chodníky, cyklotrasy, bežkárske trasy, lyžiarske vymoženosti, to všetko ponúkajú počas celoročnej sezóny Javorníky.

Javorníky *kedysi...*

Valašské národní divadlo

Valašské národní divadlo má více než patnáctiletou tradici. Uvádí širokou škálu divadelních žánrů, a to hned 12-krát do roka. Na budově je umístěna socha skláře, která tak spojuje historii města s přítomností. S divadlem je také spojeno ochotnické divadlo, které má v Karolince dlouholetou tradici.

Sklárna Karolinka

Začneme na místě, které neodmyslitelně patří k našemu městu. Ve sklárně CRYSTALEX, s.r.o. v současné době funguje leptárna, malírna a brusírna. Je možno se seznámit s tradiční výrobou nápojového skla formou exkurze, nebo můžete sklárnu navštívit v období konání každoročního Sklářského jarmarku. Sklo je také možno zakoupit přímo v podnikové prodejně, která je umístěna hned vedle sklárny.

A takhle divadlo vypadalo

kdysi...

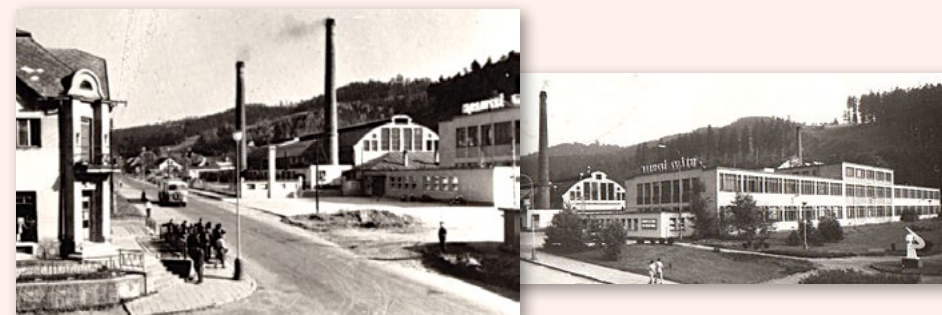
Základní kámen byl položen v roce 1930. Budova byla stavěna dobrovolníky a pomocí sbírek. VALAŠSKÉ NÁRODNÍ DIVADLO o. s. vzniklo dne 11. 5. 2004 registrací u MV v Praze. Slavnostní otevření proběhlo v neděli 13. 3. 2005. Za jeho vznikem stojí stejnojmenné občanské sdružení. Kamennou budovu divadla můžete navštívit v Karolince na ulici Vsetínská 46.

A takhle vypadala sklárna

kdysi...

Od počátku je sklárna Karolínina Huť (Charlottenhütte) spojena s podnikatelskou činností Salomona Reicha, který ji v roce 1861 pojmenoval podle jména své nevlastní matky Charlotty. Provoz byl zahájen 11. září 1862 a v roce 2005, přesněji 1. dubna, došlo k zastavení hutní výroby skla. Proto dnes už neuvidíte klasickou ruční výrobu foukaného skla.

Přehrada Stanovnice

Největší dosavadní stavbou, která v Karolince proběhla, je vodní nádrž Stanovnice. Zásobuje pitnou vodou velkou část okresu Vsetín a částečně Zlínský kraj. Stavba začala v červnu roku 1977. Přehrada byla dokončena na konci roku 1985 a do trvalého provozu byla uvedena v roce 1987. Hráz nádrže má výšku 35,5 m nade dnem, rozloha vodní plochy je 50,5 ha a nádrž pojme 7,395 mil. m³ vody. Kolem Stanovnice vede žlutá turistická stezka.

Takhle vypadalo údolí

Na fotografii můžete vidět i některé původní budovy, které byli kvůli přehradě buď zbourány nebo převezeny do údolí Ratkov, kde se připojily ke shluku dřevěných valašských chalup.

kdysi...

REALIZOVANÉ PROJEKTY V KAROLINCE PO REKONSTRUKCI

Kostel Panny Marie Karmelské

Kostel byl vysvěcen 12. 7. 1997 olomouckým arcibiskupem Msgre. Dr. Janem Graubnerem. Významným prvkem v interiéru je největší dřevěná socha Madony v ČR (253 cm). V roce 2016 byla výzdoba kostela doplněna mozaikou Juraje Beganyho. Kostelní věž je vysoká 30,4 m a pod jejím vrcholem, který tvoří betonový kříž, jsou zavěšeny tři zvony – Štěpán (345 kg), Václav (245 kg) a Mořic (150 kg).

Muzeum sklářství a Galerie Muzea sklářství

Dřívější školka a jesle a dnes – Muzeum sklářství a Galerie Muzea sklářství. Po renovaci budovy z roku 1965 je tento objekt nově pro veřejnost otevřen od 15. srpna 2014. V muzeu je možné zhlédnout zručnost a umění sklářských mistrů bývalých i současných. Galerie nabízí obrazy valašských akademických mistrů J. Hartingera, K. Hofmana a F. Podešvy, kteří ve vystavených uměleckých dílech zobrazují sklářské mistry, sklářskou výrobu, život ve sklárně a v Karolince.

Vydalo mesto Bytča ako súčasť projektu
„Presahy javornického dedičstva miest Bytča a Karolinka“

Publikácia je nepredajná!

Náklad: 800 ks

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

MESTO BYTČA

LEGENDA:

1. Bytčiansky kaštieľ
2. Sobášny palác
3. Synagóga
4. Socha sv. Jána Nepomuckého
5. Kostol Všetkých svätých
6. Kostol sv. Barbory
7. Námestie Slovenskej republiky
8. Pošta
9. Poliklinika
10. Mestský úrad
11. Polícia
12. Hasičská zbrojnica

INTERREG V-A
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ REPUBLIKA

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA
SPOLOČNE BEZ HRANÍC

FOND MALÝCH PROJEKTOV

MĚSTO KAROLINKA

LEGENDA:

1. Kostel Panny Marie Karmelské
2. Rodový shluk dřevěných valašských chalup v údolí Račkov
3. Galerie akad. mal. Jiljího Hartingera
4. Muzeum sklářství
5. Valašské národní divadlo
6. Vodní nádrž Karolinka (Stanovnice)
7. Skiareál Karolinka
8. Sportovní areál Na Horebečví
9. Cyklostezka Bečva
10. Městský úřad
11. Pošta
12. Policie
13. Zdravotní středisko
14. Informační centrum

MĚSTO
KAROLINKA

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

www.bytca.sk

MĚSTO
KAROLINKA

www.karolinka.cz

Publikácia je nepredajná!